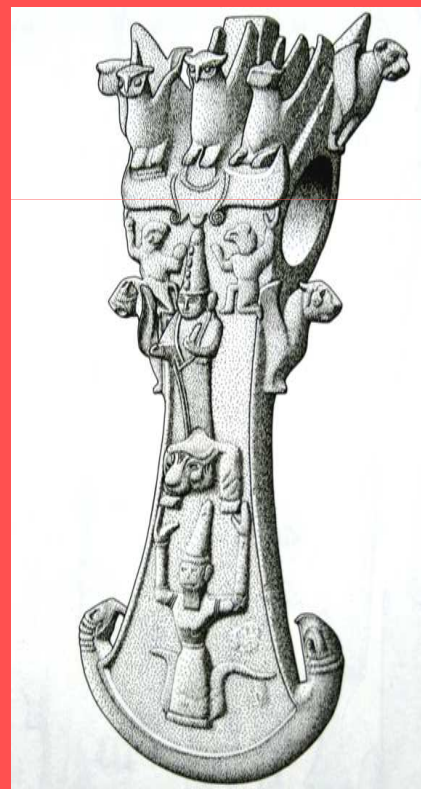
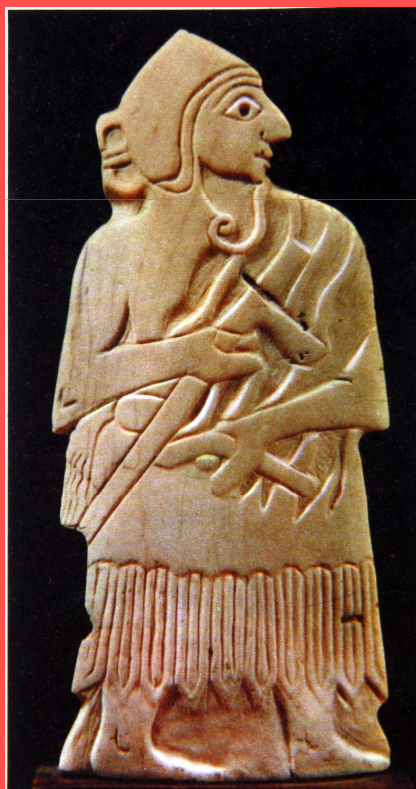

"Valorificarea identităților culturale în procesele globale"

contract de finanțare POSDRU/89/1.5/S/59758

Identități culturale, structuri de putere și conflict militar în nordul Peninsulei Balcanice

în mileniiile IV-III a. Chr.

Postdoctorand:

Radu BĂJENARU

Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București

Expert științific:

Acad. **Alexandru VULPE**

-Este războiul un produs socio-cultural, sau el se află structurat genetic în comportamentul uman?

-Este războiul un produs socio-cultural, sau el se află structurat genetic în comportamentul uman?

-Care este natura războiului în preistorie, care este rolul și impactul social și cultural asupra comunităților respective?

-Este războiul un produs socio-cultural, sau el se află structurat genetic în comportamentul uman?

-Care este natura războiului în preistorie, care este rolul și impactul social și cultural asupra comunităților respective?

- Câte forme de conflict militar existau în preistorie și cum pot fi ele identificate arheologic?

-Este războiul un produs socio-cultural, sau el se află structurat genetic în comportamentul uman?

-Care este natura războiului în preistorie, care este rolul și impactul social și cultural asupra comunităților respective?

- Câte forme de conflict militar existau în preistorie și cum pot fi ele identificate arheologic?

-Care sunt elementele de cultură materială prin care putem identifica pe cale arheologică caracterul războinic al unei comunități umane?

Putem vorbi de *comunități pasnice* și *comunități războinice* în preistorie?

-Este războiul un produs socio-cultural, sau el se află structurat genetic în comportamentul uman?

-Care este natura războiului în preistorie, care este rolul și impactul social și cultural asupra comunităților respective?

- Câte forme de conflict militar existau în preistorie și cum pot fi ele identificate arheologic?

-Care sunt elementele de cultură materială prin care putem identifica pe cale arheologică caracterul războinic al unei comunități umane?

Putem vorbi de *comunități pasnice* și *comunități războinice* în preistorie?

-Care este rolul metalurgiei și al armelor de metal în afirmarea și păstrarea identității sociale, în apariția unor centre de putere în societățile preistorice?

Putem vorbi de o „castă” a războinicilor la vremea la care ne referim?

-Este războiul un produs socio-cultural, sau el se află structurat genetic în comportamentul uman?

-Care este natura războiului în preistorie, care este rolul și impactul social și cultural asupra comunităților respective?

- Câte forme de conflict militar existau în preistorie și cum pot fi ele identificate arheologic?

-Care sunt elementele de cultură materială prin care putem identifica pe cale arheologică caracterul războinic al unei comunități umane?

Putem vorbi de *comunități pasnice* și *comunități războinice* în preistorie?

-Care este rolul metalurgiei și al armelor de metal în afirmarea și păstrarea identității sociale, în apariția unor centre de putere în societățile preistorice?

Putem vorbi de o „castă” a războinicilor la vremea la care ne referim?

-Care este funcția ideologică și impactul cultural al armelor și conflictului militar?

Este epoca bronzului din spațiul carpato-balcanic rezultatul invaziei violente a unor războinici originari din aria nord-pontică?

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΜΗΒΕΤΑΡ ΟΥ

ГРОБЕН ИНВЕНТАР ОТ ГРОБ
Късен халколит (втора половина на V хи

GRAVE OFFERINGS FOUND IN GR
Late Copper Age (second half of 5th miller

- **Tipul de habitat și structura așezărilor:** dispariția așezărilor de tip tell și apariția așezărilor situate pe terasele înalte, pe pîntenii de deal sau pe înălțimile stîncose, cu locuri sporadice, “sărace” în descoperiri, cu resturi neconsistente ale construcțiilor de suprafață, așezările cu mai multe niveluri de locuire constituind excepții;

- **Tipul de habitat și structura așezărilor:** dispariția așezărilor de tip tell și apariția așezărilor situate pe terasele înalte, pe pindenii de deal sau pe înălțimile stâncoase, cu locuri sporadice, “sărace” în descoperiri, cu resturi neconsistente ale construcțiilor de suprafață, așezările cu mai multe niveluri de locuire constituind excepții;
- **Practici funerare:** apariția tumului ca monument funerar distinct, cu implicații, alături de alte elemente, asupra structurilor sociale și de putere în cadrul comunităților respective;

Tumul nr. 5 de la
Medgidia

Morminte si structuri de inmormntare din tumulul nr. 5 de la Medgidia (mileniul III a. Chr.)

- **Tipul de habitat și structura așezărilor:** dispariția așezărilor de tip tell și apariția așezărilor situate pe terasele înalte, pe pindenii de deal sau pe înălțimile stâncoase, cu locuri sporadice, “sărace” în descoperiri, cu resturi neconsistente ale construcțiilor de suprafață, așezările cu mai multe niveluri de locuire constituind excepții;
- **Practici funerare:** apariția tumului ca monument funerar distinct, cu implicații, alături de alte elemente, asupra structurilor sociale și de putere în cadrul comunităților respective;
- **Economie:** importanța sporită a creșterii animalelor care, coroborată de structura așezărilor, indică modificări importante în ceea ce privește tehnicile de subsistență și, în ultimă instanță, a modului de viață;

- **Tipul de habitat și structura așezărilor:** dispariția așezărilor de tip tell și apariția așezărilor situate pe terasele înalte, pe pîntenii de deal sau pe înălțimile stîncose, cu locuiri sporadice, “sărace” în descoperiri, cu resturi neconsistente ale construcțiilor de suprafață, așezările cu mai multe niveluri de locuire constituind excepții;
- **Practici funerare:** apariția tumului ca monument funerar distinct, cu implicații, alături de alte elemente, asupra structurilor sociale și de putere în cadrul comunităților respective;
- **Economie:** importanța sporită a creșterii animalelor care, coroborată de structura așezărilor, indică modificări importante în ceea ce privește tehnicile de subsistență și, în ultimă instanță, a modului de viață;
- **Iconografie și religie:** dispariția aproape completă a plasticii antropomorfe și a reprezentărilor de cult; imposibilitatea de a identifica arheologic construcții cu caracter religios;

- **Tipul de habitat și structura așezărilor:** dispariția așezărilor de tip tell și apariția așezărilor situate pe terasele înalte, pe pindenii de deal sau pe înălțimile stâncoase, cu locuri sporadice, “sărace” în descoperiri, cu resturi neconsistente ale construcțiilor de suprafață, așezările cu mai multe niveluri de locuire constituind excepții;
- **Practici funerare:** apariția tumului ca monument funerar distinct, cu implicații, alături de alte elemente, asupra structurilor sociale și de putere în cadrul comunităților respective;
- **Economie:** importanța sporită a creșterii animalelor care, coroborată de structura așezărilor, indică modificări importante în ceea ce privește tehnicile de subsistență și, în ultimă instanță, a modului de viață;
- **Iconografie și religie:** dispariția aproape completă a plasticii antropomorfe și a reprezentărilor de cult; imposibilitatea de a identifica arheologic construcții cu caracter religios;
- **Ceramică:** dispariția ceramicii pictate și apariția unor specii ceramice decorate prin incizie sau imprimare, precum și modificarea completă a repertoriului de forme și a tehnicii de lucru;

- **Tipul de habitat și structura așezărilor:** dispariția așezărilor de tip tell și apariția așezărilor situate pe terasele înalte, pe pindenii de deal sau pe înălțimile stâncoase, cu locuri sporadice, “sărace” în descoperiri, cu resturi neconsistente ale construcțiilor de suprafață, așezările cu mai multe niveluri de locuire constituind excepții;
- **Practici funerare:** apariția tumului ca monument funerar distinct, cu implicații, alături de alte elemente, asupra structurilor sociale și de putere în cadrul comunităților respective;
- **Economie:** importanța sporită a creșterii animalelor care, coroborată de structura așezărilor, indică modificări importante în ceea ce privește tehnicile de subsistență și, în ultimă instanță, a modului de viață;
- **Iconografie și religie:** dispariția aproape completă a plasticii antropomorfe și a reprezentărilor de cult; imposibilitatea de a identifica arheologic construcții cu caracter religios;
- **Ceramică:** dispariția ceramicii pictate și apariția unor specii ceramice decorate prin incizie sau imprimare, precum și modificarea completă a repertoriului de forme și a tehnicii de lucru;
- **Metalurgie:** transformarea profundă a metalurgiei eneolitice; dispariția topoarelor cu brațele în cruce și a celor ciocan, combinată cu apariția unor noi tipuri de arme între care cea mai caracteristică este toporul cu gaură de înmănușare transversală.

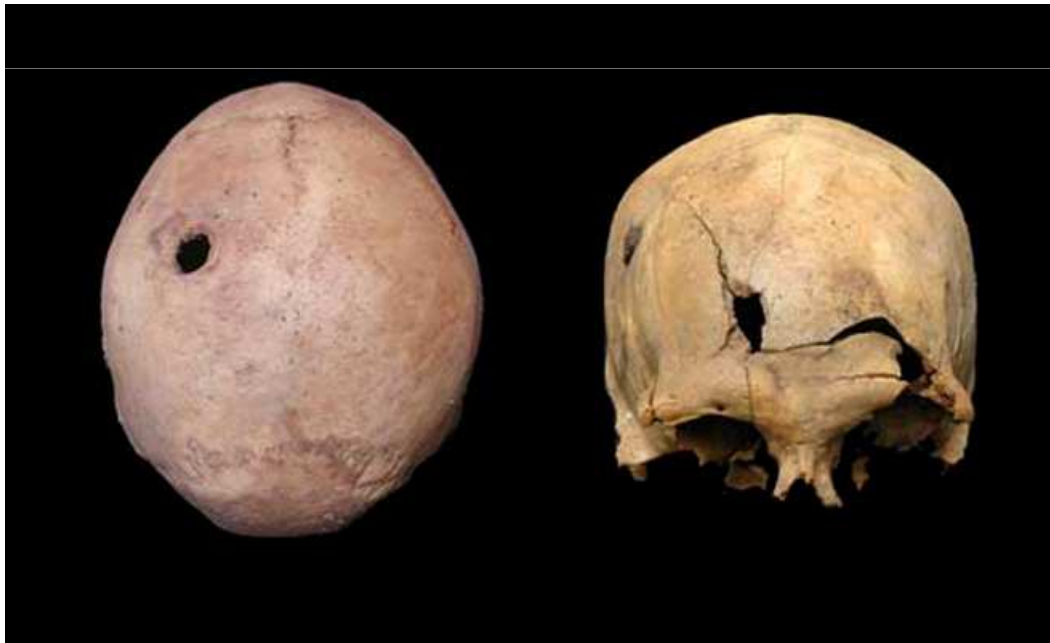

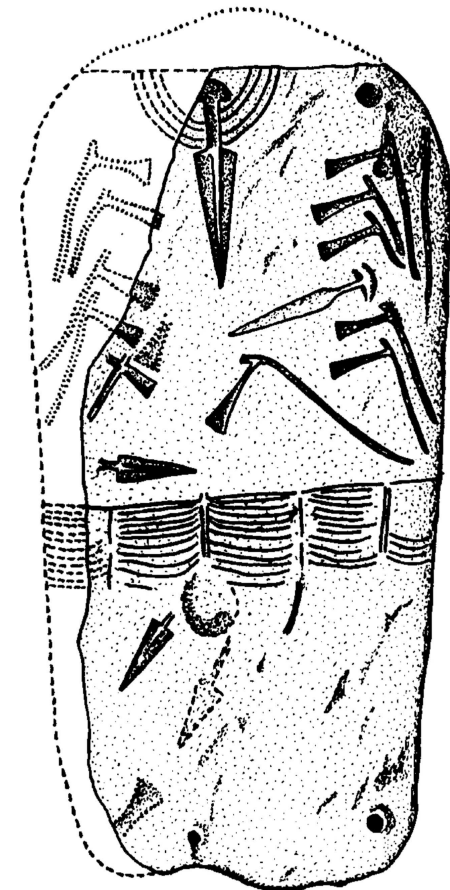
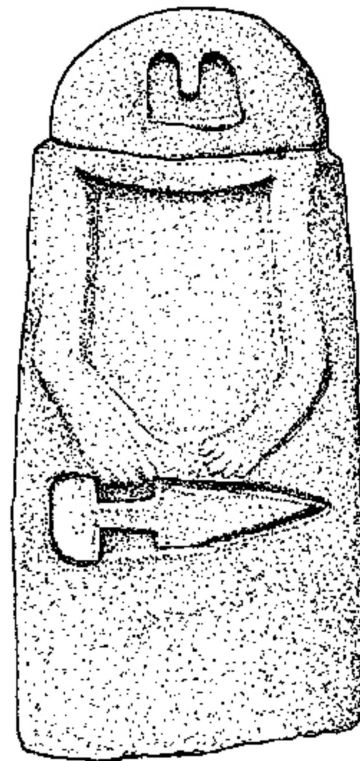
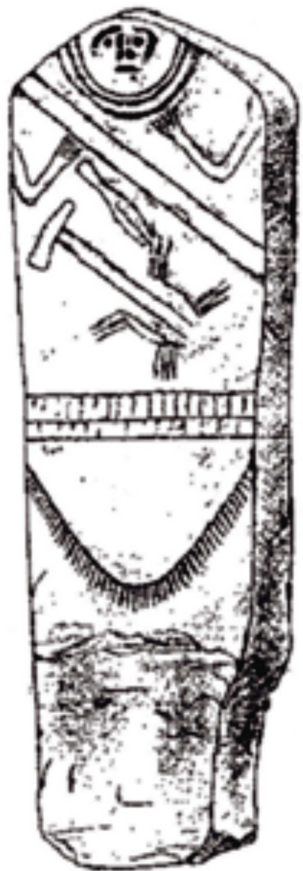
Studiul izvoarelor arheologice: Presupune analiza pieselor de metal considerate a fi arme din eneolitic și din epoca timpurie a bronzului din spațiul enunțat (topoare și pumnale). Am în vedere evoluția lor tipologica, contextele de descoperire și asocierile cu alte piese, respectiv schimbările ce au loc în bronzul timpuriu comparativ cu eneoliticul.

Studiul izvoarelor arheologice: Presupune analiza pieselor de metal considerate a fi arme din eneolitic și din epoca timpurie a bronzului din spațiul enunțat (topoare și pumnale). Am în vedere evoluția lor tipologica, contextele de descoperire și asocierile cu alte piese, respectiv schimbările ce au loc în bronzul timpuriu comparativ cu eneoliticul.

Datele de **antropologie fizică**, prin analiza scheletelor ce prezintă traumatisme și mutilări, posibil în urma unor conflicte militare.

Studiul izvoarelor iconografice: reprezentările de arme și războinici din epocă. Pe lângă câteva imagini rupestre (Peștera Nucu, Peștera Magurata), exista o serie de stele funerare din piatră, raspondite din spațiul nord-pontic până la Atlantic, ce conțin imagini cu diferite tipuri de arme. Importante aici sunt asocierile în care apar armele respective (oameni, animale, alte tipuri de piese), putând oferi informații relevante cu privire la diferite aspecte ce țin de funcția lor socială și culturală. Am de asemenea în vedere o serie de comparații cu iconografia militară din Orientul Mijlociu și Apropiat, mult mai bogată și sugestivă pentru epoca la care ne referim.

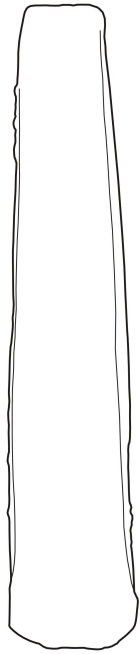

Studiul izvoarelor etnografice: există deja numeroase observații, relatări și studii referitoare la diferite populații primitive actuale, la modul cum se negociază conflictele inter-comunitare, la rolul și impactul socio-cultural al războiului, la organizarea militară și funcția armelor în cadrul acestor comunități, și nu în ultimul rând la caracterul ritual al războiului.

Studiul izvoarelor literare: nu există surse literare pentru epoca și spațiul la care ne referim, însă o serie de izvoare scrise ar putea fi utilizate în discuția de față. De la *Epopoea lui Ghilgameș* la *Iliada* lui Homer avem o serie de informații care, deși relativ îndepărtate în spațiu sau timp, sunt extrem de utile pentru a înțelege care era atitudinea față de conflict, față de arme, natura războiului și statutul războinicului în epoca bronzului. Toate acestea, împreună cu informațiile de natură iconografică și etnografică, pot oferi o imagine destul de coerentă pentru ceea ce înseamnă conflict militar în preistorie, cu toate componentele sale sociale și culturale.

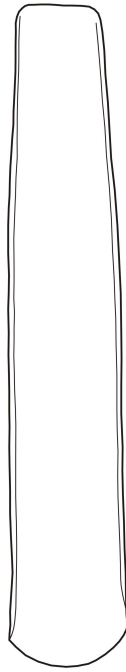

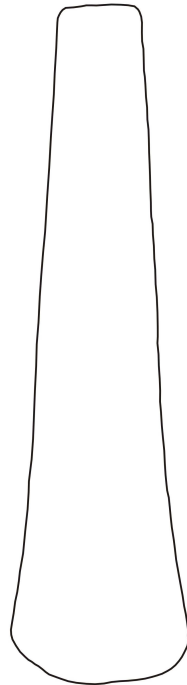
Kodzhadermen

Maritsa

Durankulak

Durankulak

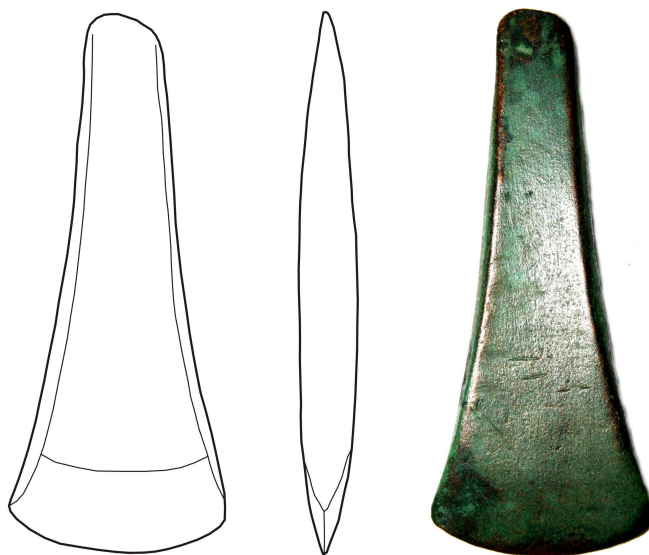
Vaxevo

Cerat

Ezero

Gradeshnitsa

Provadya

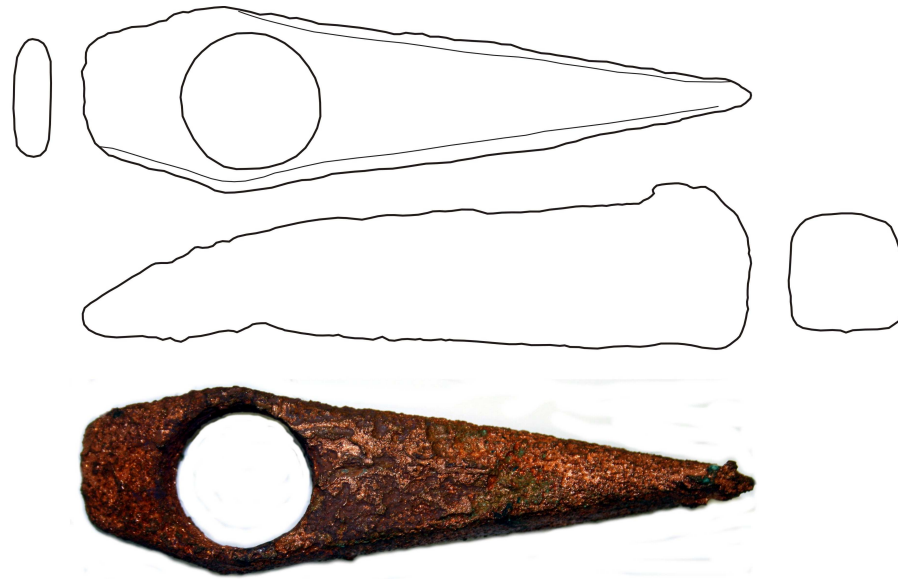
Hotnitsa

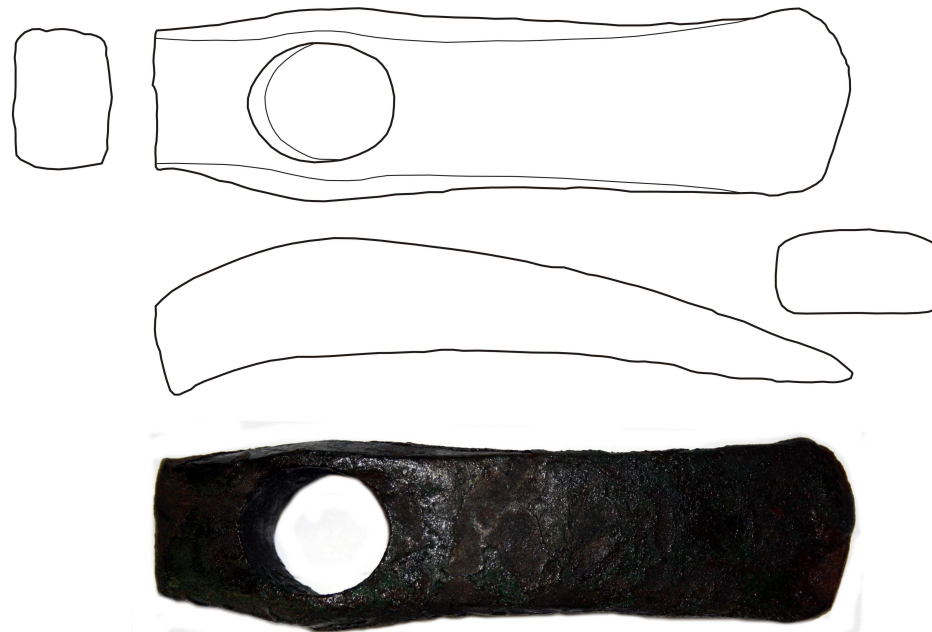
Dragasani

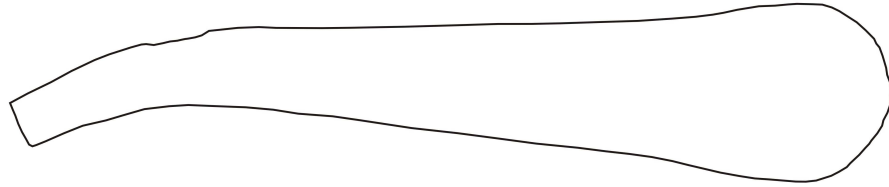
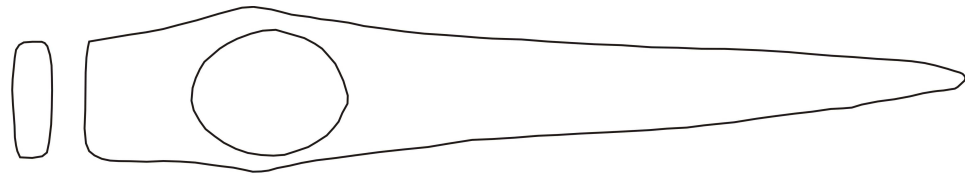
Ezero

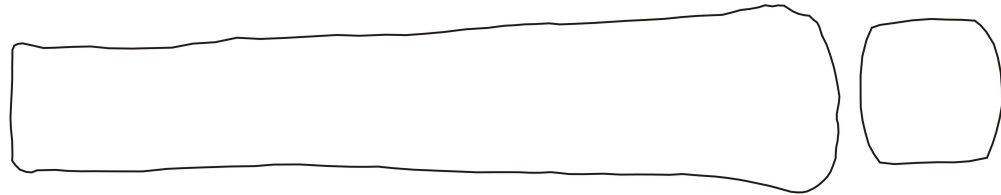
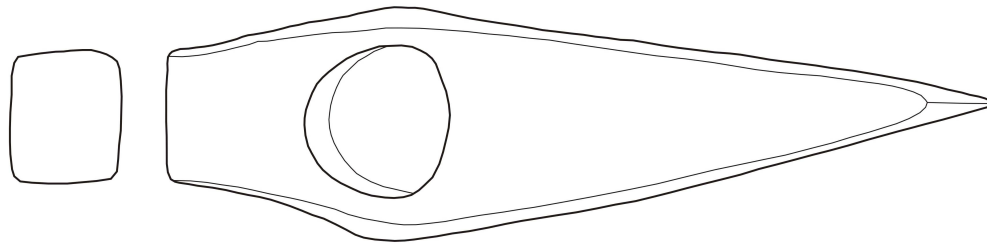
Cotofenii din Dos

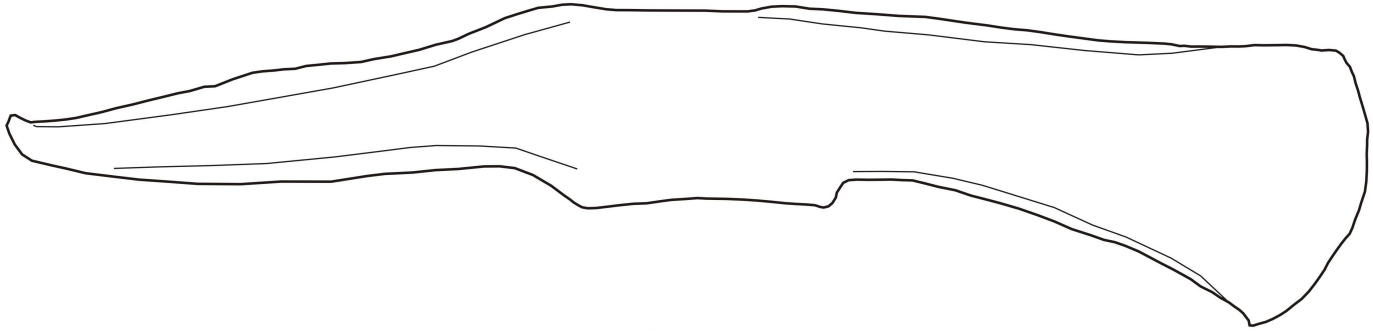
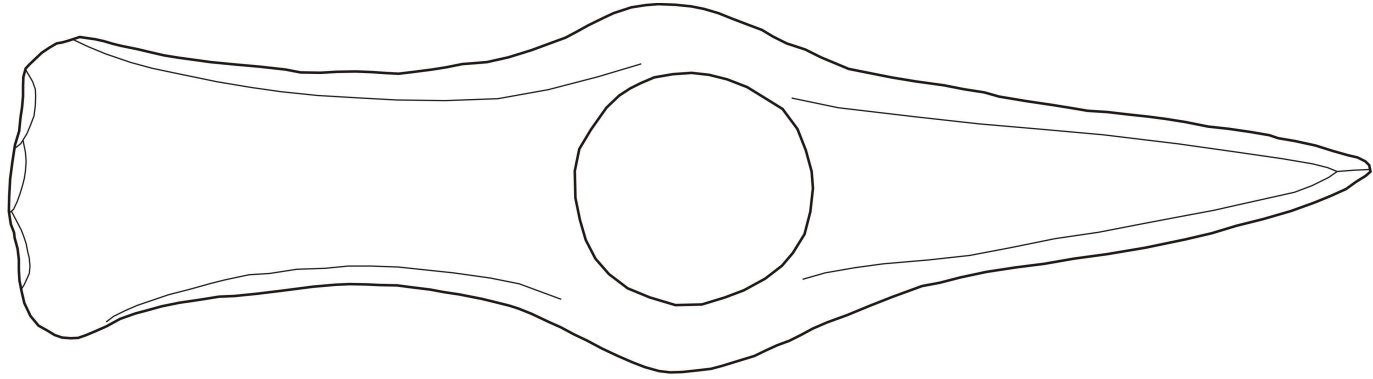
Gabarevo

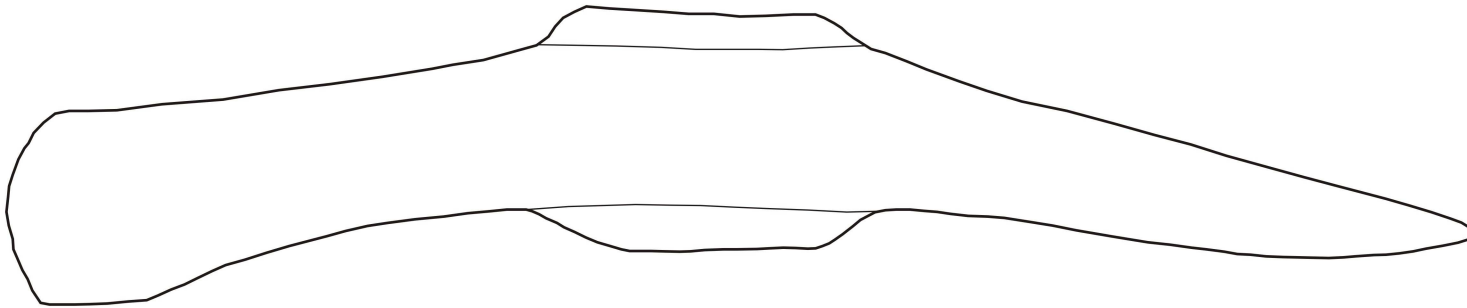
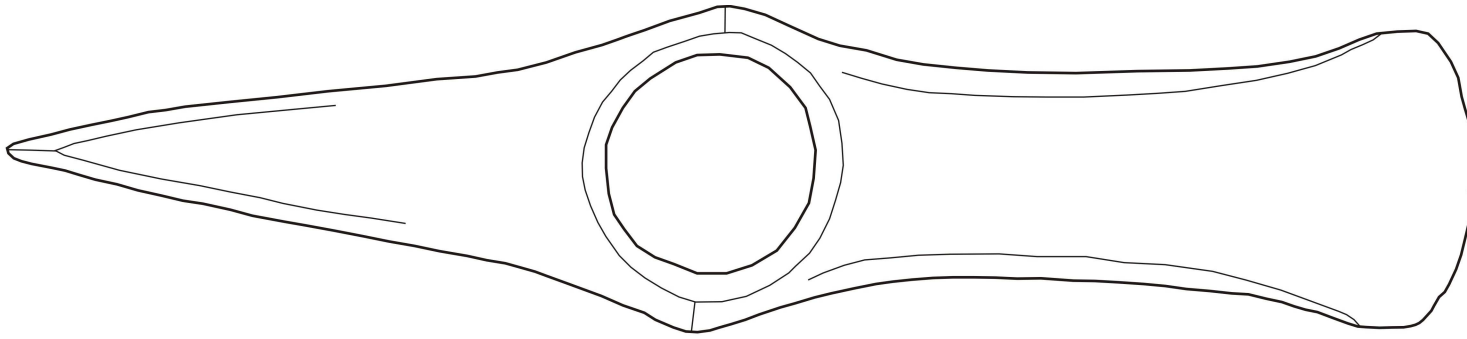
Hotnitsa

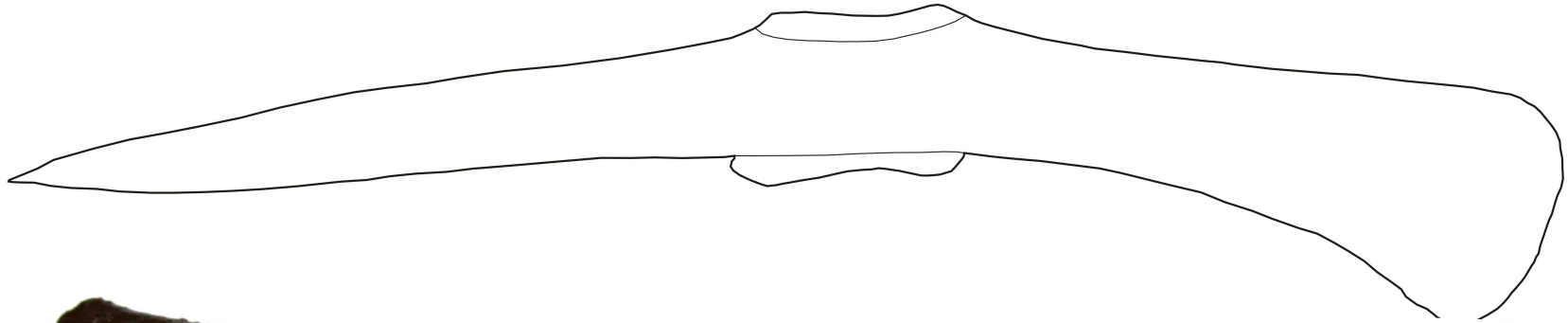
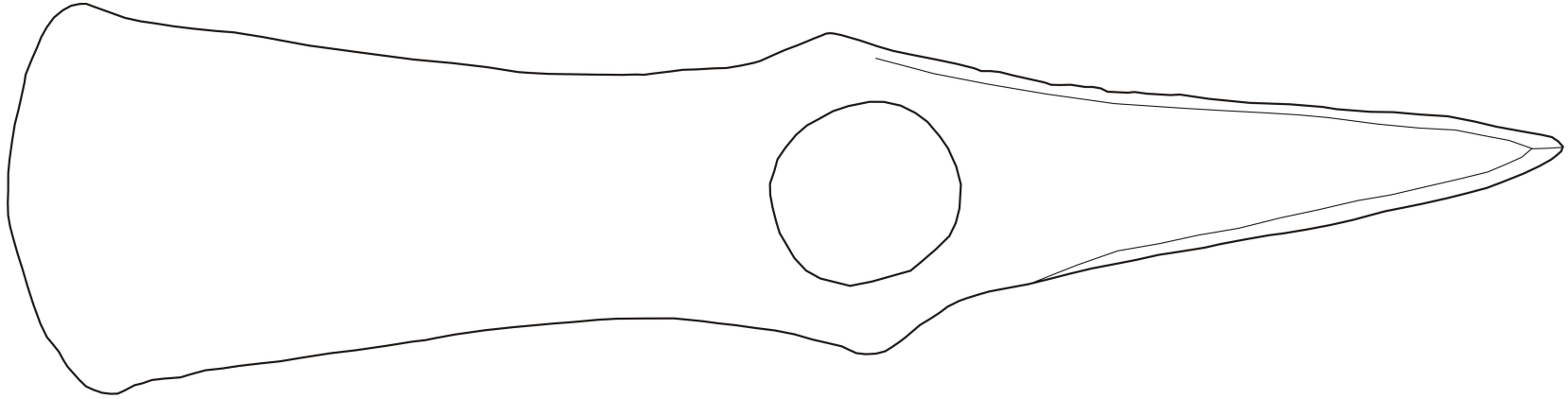
Panagyurishte

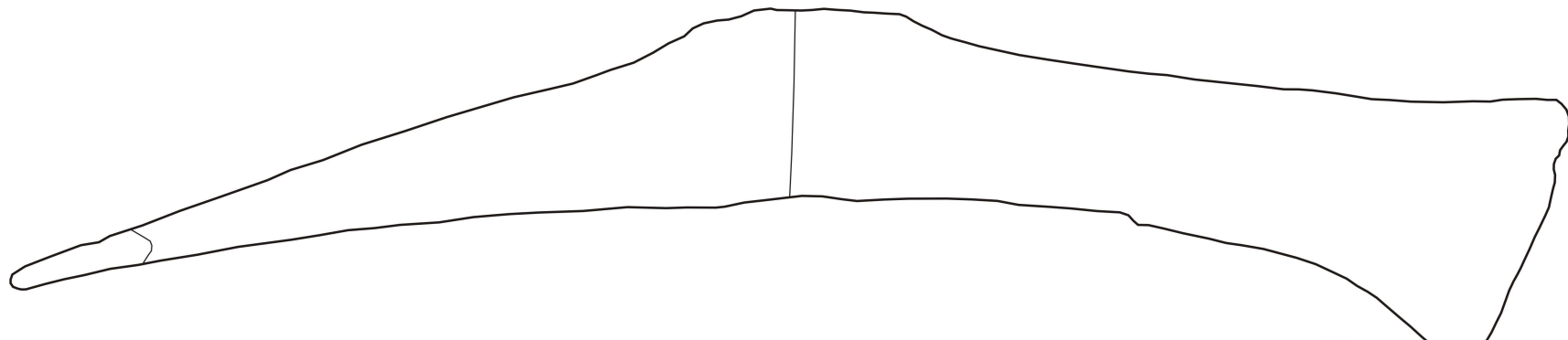
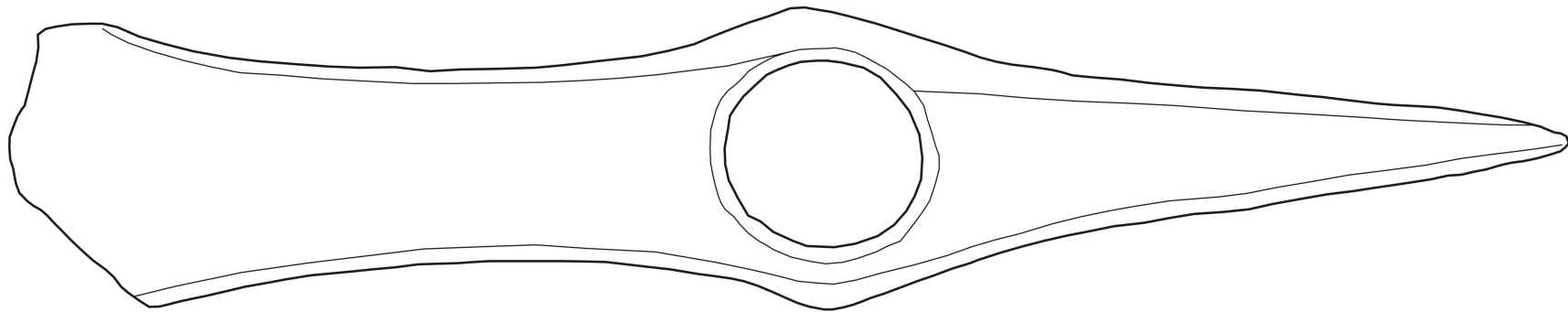
Vartop

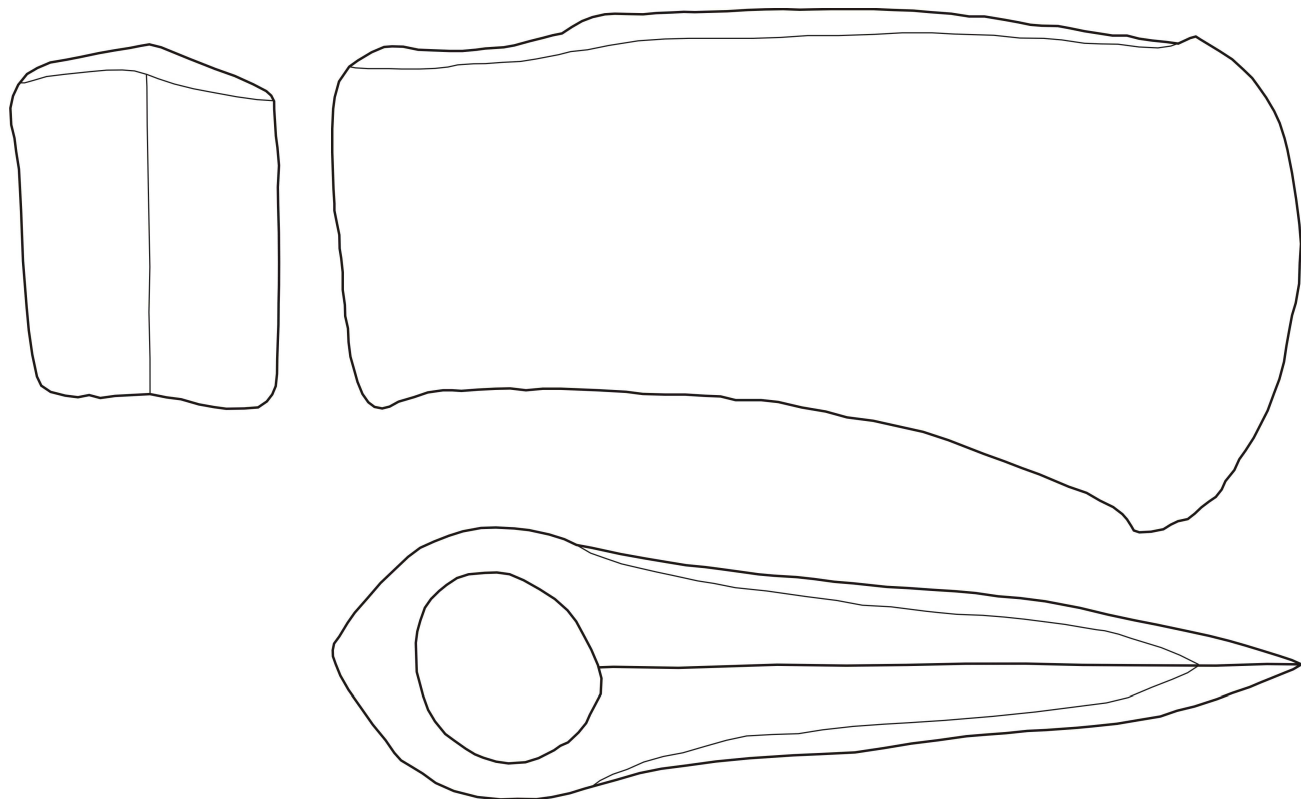
Berkovitsa

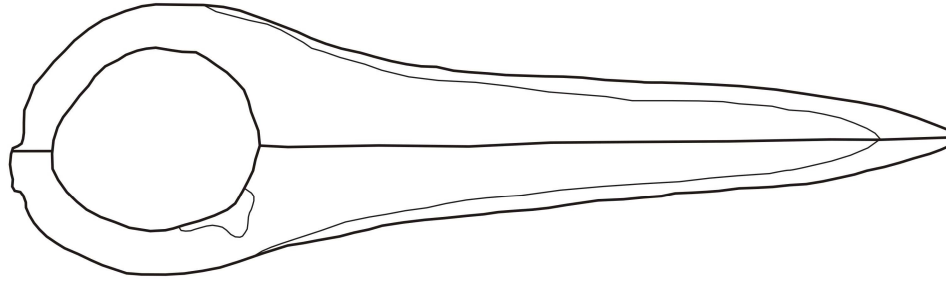
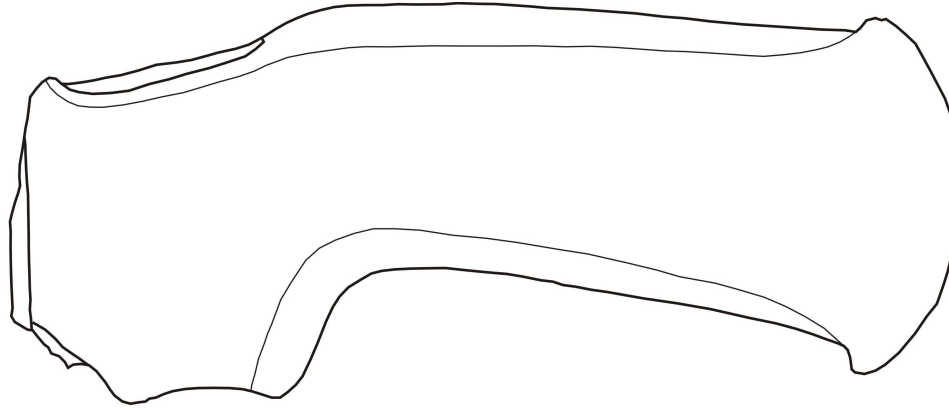
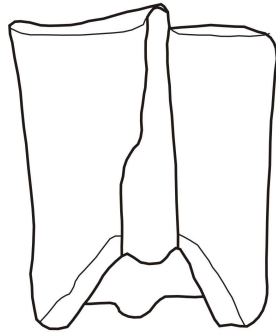
Plakuder

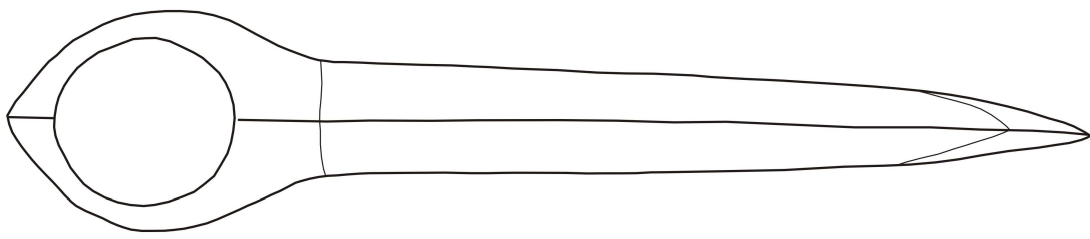
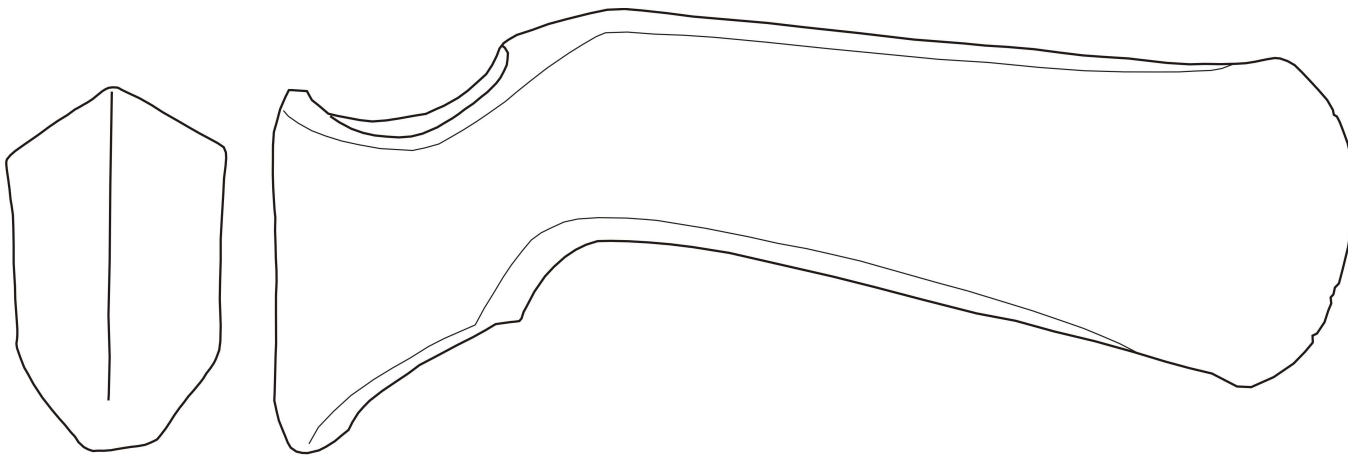
Panagyurishte

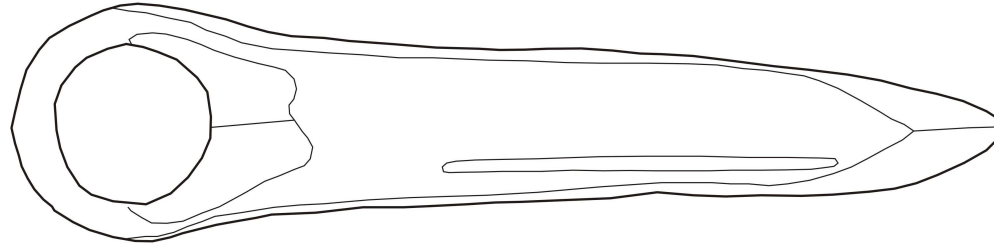
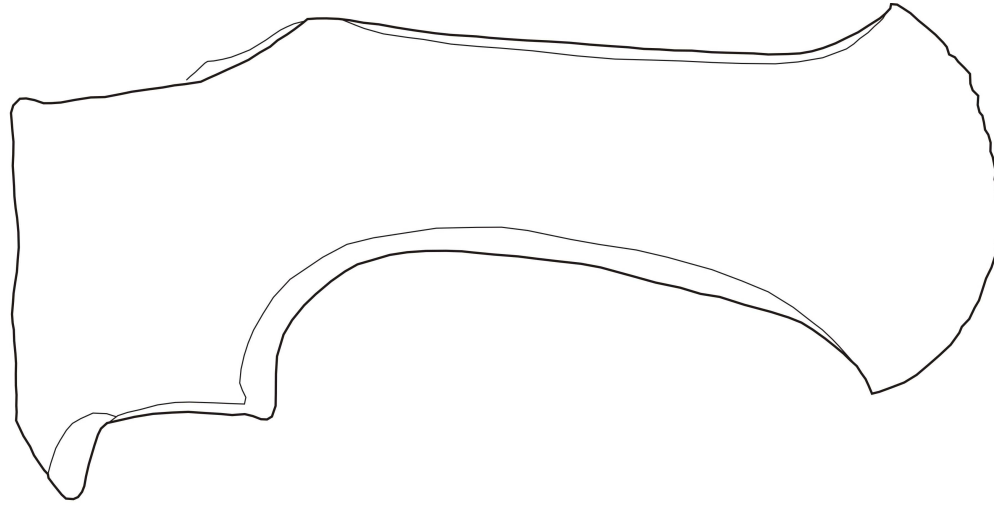
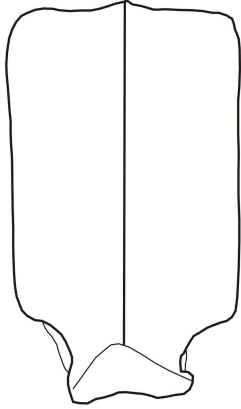
Ploiesti

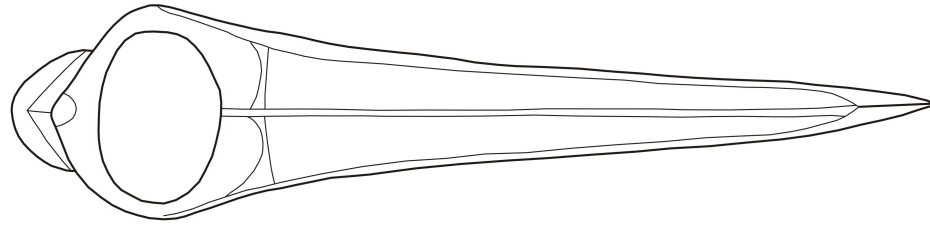
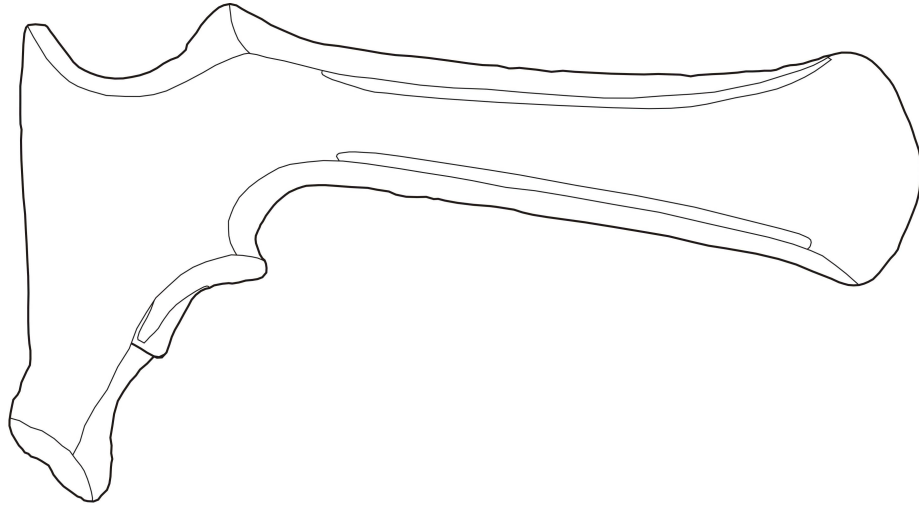
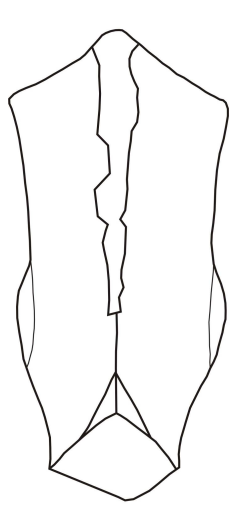
Ploiesti

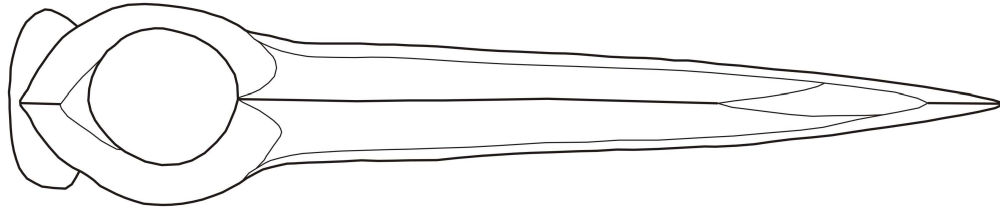
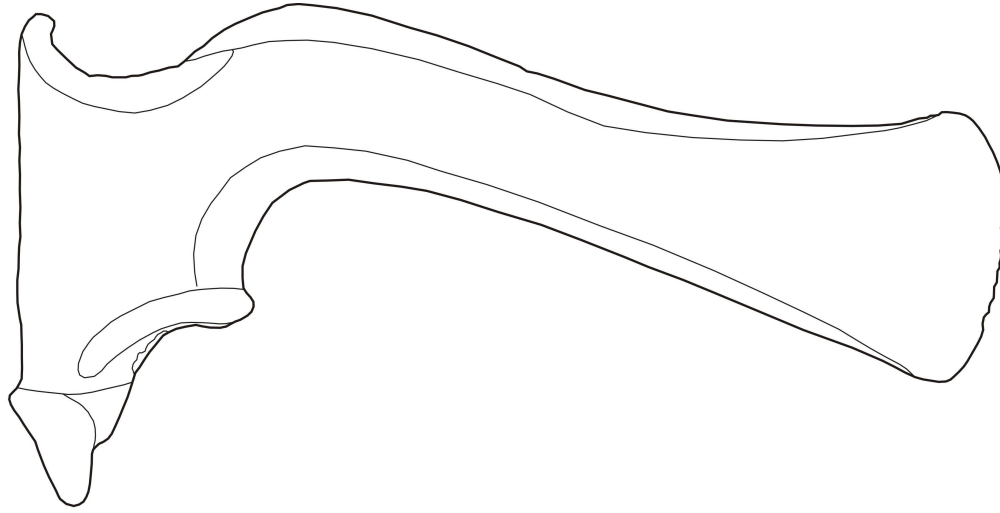
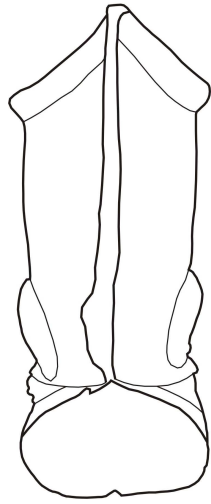
Prelom

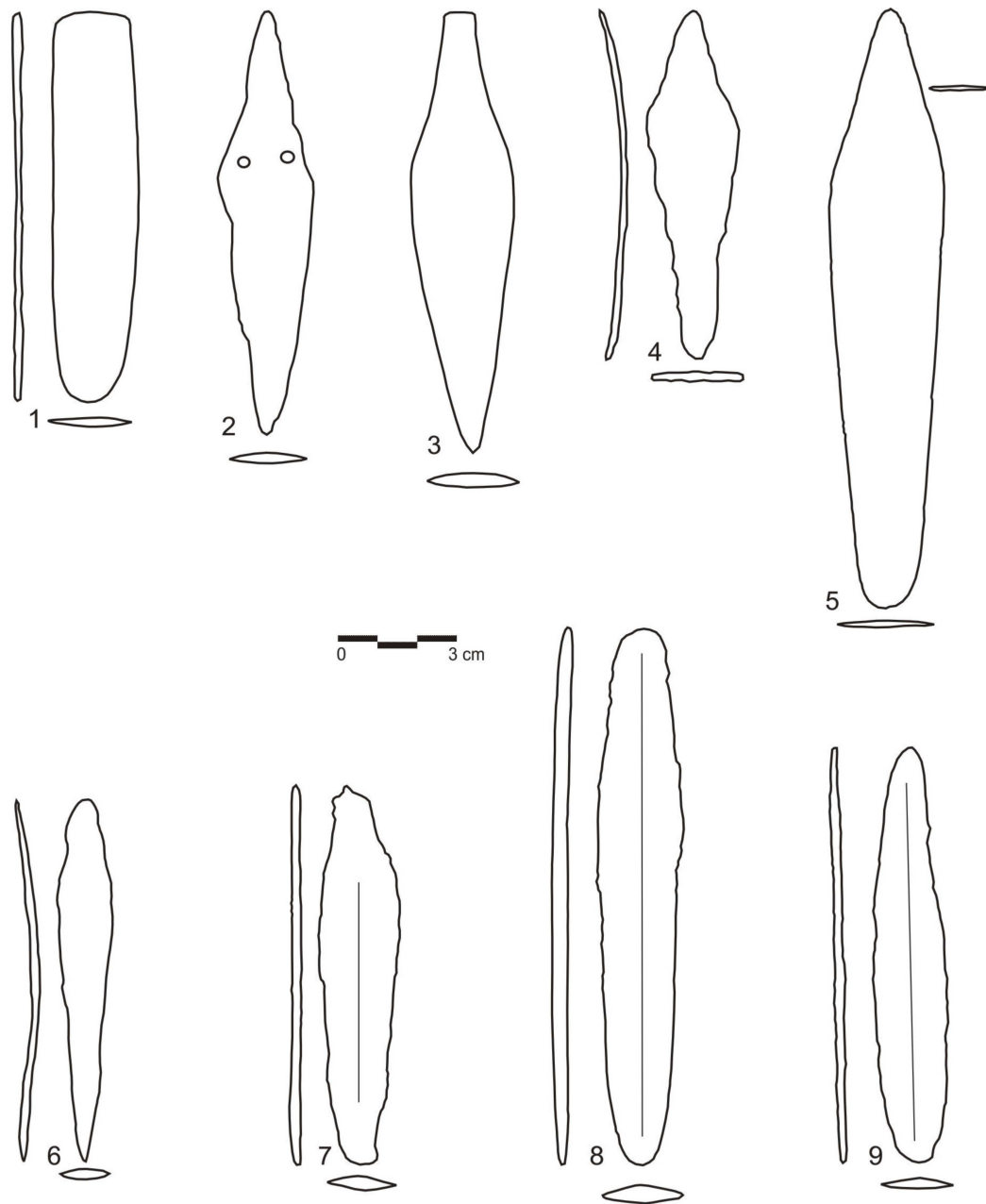
Byala Slatina

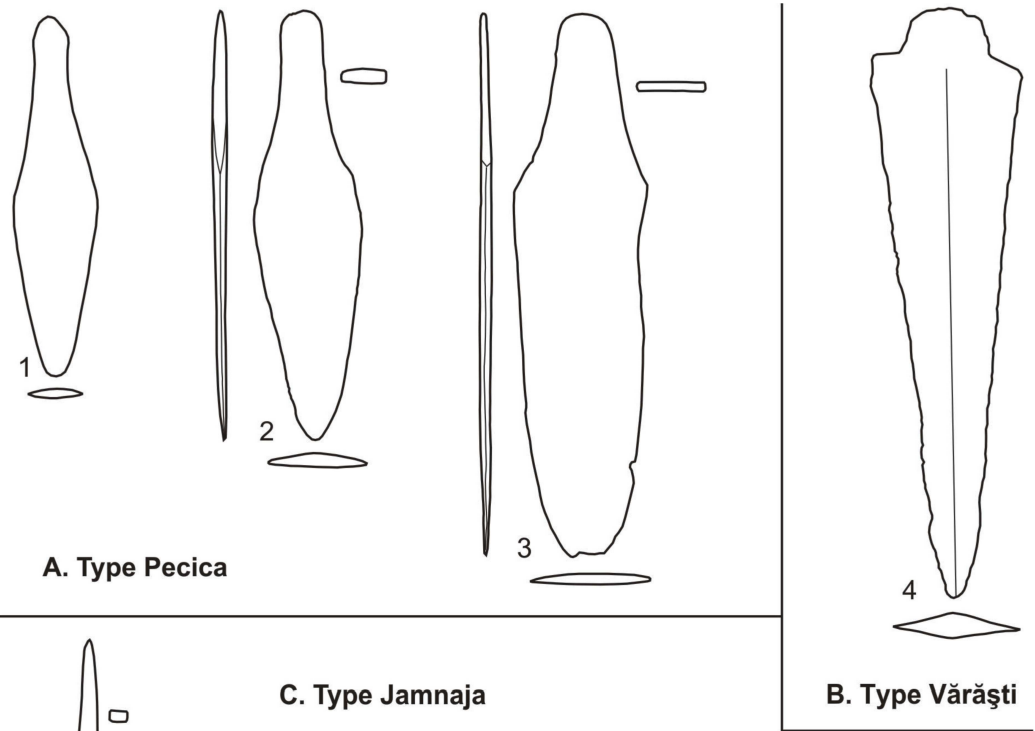
Bratovo

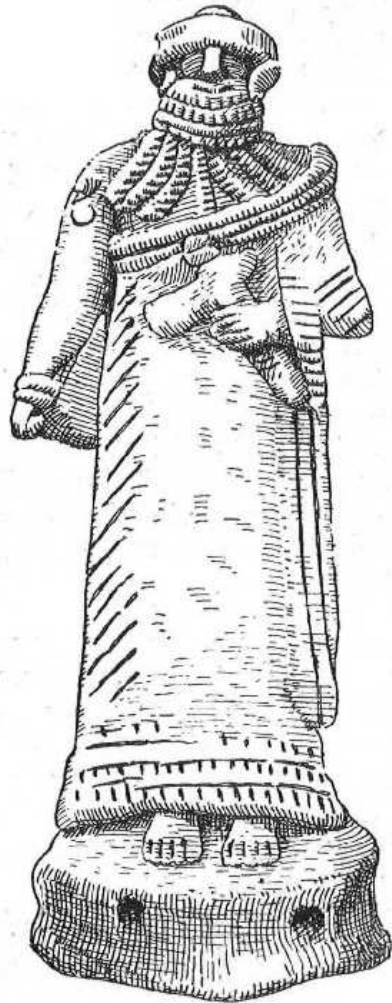
Pazardzhik

Pumnales eneolitice

Pumnale din bronzul timpuriu

Tello

Larsa

Kultepe

Ebla

Mozaic din Ur (Mesopotamia) – mileniul al III-lea a. Chr.